

Burgemeester en wethouders

Datum: 6 februari 2025

Onderwerp

Ophogen cultuurbegroting 2025 en 2026, te financieren uit de Decentralisatie-uitkering Wsob zorgplicht 2025 en 2026

Wij willen

Een toegankelijke bibliotheekvoorziening voor alle inwoners in de gemeente Hoogeveen. Die aansluit op de uitgangspunten van de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob), waar vanaf 2026 in plaats van een bevorderingstaak een zorgplicht voor gemeenten voor gaat gelden.

Wij besluiten

1. De cultuurbegroting 2025 op te hogen met een bedrag van € 166.943,- via Gemrap I 2025. Ten behoeve van de brede zorgplicht bibliotheken.
2. Het ophogen van de cultuurbegroting van 2026 met een bedrag van € 166.943,- voor de brede zorgplicht bibliotheken mee te nemen bij de integrale afweging voor de kadernota 2026-2029.
3. De raad te informeren met bijgaande brief.

Want

1. *Gemeenten ontvangen een Decentralisatie uitkering, om zich op de periode van de zorgplicht voor te kunnen bereiden*
 - a. Het gaat om de Decentralisatie uitkering Wsob zorgplicht door het Rijk, ter hoogte van € 166.943,- per jaar, voor 2025 en 2026. Het doel van deze uitkering is om gemeenten in staat te stellen zich, door het versterken van het lokale bibliotheekaanbod, voor te bereiden op de invoering van de wettelijke zorgplicht. Het is een continuering van de eenmalige SPUK gelden, aangevraagd in 2023. In de septembercirculaire 2024 is opgenomen hoeveel iedere gemeente krijgt voor het versterken van bibliotheken. Voor Hoogeveen bedraagt dit € 166.943,- (€ 2,95 per inwoner), zowel in 2025 als in 2026. Op termijn zal de Decentralisatie uitkering omgezet worden naar structurele gelden (naar schatting ca. € 2,90 per inwoner). Om dit budget, op basis van een subsidie aanvraag van de Bibliotheek, toe te kennen aan de Bibliotheek Hoogeveen dient de cultuurbegroting met dit bedrag opgehoogd te worden.
2. *De wettelijke zorgplicht beoogt om de toegang tot een volwaardige bibliotheek, in lijn met de Wsob, voor elke inwoner van Nederland te garanderen. Om dit voor onze inwoners te waarborgen is het noodzakelijk om bibliotheekpunten in te richten in de dorpen en wijken*
 - a. Onderzoek van de bibliotheek binnen de verschillende dorpen en wijken in de gemeente Hoogeveen bevestigt dat er onder inwoners een sterke roep is om de dienstverlening van de bibliotheek gerichter en ook dichter bij de mensen in de dorpen en wijken te brengen. Inzet in de dorpen en wijken kan niet uit de bestaande middelen worden gefinancierd. Met dank aan de Decentralisatie uitkering wordt het mogelijk in 2025 een start te maken richting een volwaardige bibliotheekvoorziening voor alle inwoners in de gemeente

Hoogeveen. De bibliotheek zal hiervoor een plan en begroting indienen, om de benodigde gelden aan te vragen bij de Gemeente.

3. *Voor een volwaardige bibliotheekvoorziening, in lijn met de Wsob, moet ook de huidige dienstverlening in en om de centrale bibliotheekvestiging worden versterkt en geborgd.*

- a. Hier wordt in 2024 en 2025 een start mee gemaakt met behulp van de onder 1a genoemde eenmalige SPUK gelden. Denk aan het aanstellen van labcoaches binnen de creatieve werkplaats voor jongeren HQ6, openstelling in de avond (Open Bieb) en extra uren dienstverlening, onder meer ter bevordering van lezen en bijdragen aan het voorkomen van laaggeletterdheid. Met dank aan de Decentralisatie-uitkering Wsob zorgplicht 2026 kunnen de doorontwikkeling en voorbereiding op de zorgplicht voortgezet worden. Zowel in de centrale bibliotheekvestiging als de dorpen en wijken. De bibliotheek zal hiervoor een plan en begroting indienen, om de benodigde gelden aan te vragen bij de Gemeente.

Maar

De exacte kaders van de zorgplicht worden nog uitgewerkt. Het bibliotheekbeleid van de gemeente Hoogeveen zal in het vierde kwartaal van 2025 worden vastgesteld. De Wsob, waarin de vijf kernfuncties van de bibliotheek worden omschreven, geeft echter voldoende richting voor de benodigde doorontwikkeling. Daarnaast is het uitgangspunt van de Bibliotheek een vraaggerichte benadering, waarbij de vraag van inwoners leidend is en mede eigenaarschap van inwoners voorwaarde zal zijn in de uitvoering. Dit garandeert dat de bibliotheekvoorziening aansluit bij de mensen waar het voor bedoeld is: de Hoogeveners.

Achtergrond

De Bibliotheek zal zich in 2025 richten op de dorpen Elim, Hollandscheveld, Noordscheschut en Pesse en de locaties Hoofdstraat (specifiek op jongeren gericht, op de MANGA community), Krakeel en Erflanden. Op basis van de vraag van inwoners wordt ofwel een full-service punt ingericht op bestaande locaties (denk aan een dorps huis) of een POP-UP bibliotheek, met ruimte voor experiment en nieuwe vormen. Er zal gewerkt worden met vrijwilligers die lokale binding hebben, naast beperkte inzet van professionele krachten. De gemeenschap dient mede-eigenaar van de DorpsBieb te worden. Er worden ook inkomsten van activiteiten (entree, leden) ingecalculeerd. Samenwerking wordt aangegaan met diverse partners in de dorpen en wijken (denk aan Plaatselijk Belang, onderwijs, verenigingen e.a.), de SWW en de Gemeente (Jong Hoogeveen, Smederijen).

De Bibliotheek stemt hierover verder af met de Gemeente en dient hiervoor een plan in, met een heldere projectfasering (januari tot en met december 2025) en sluitende begroting. Zij dient tijdig een verantwoording in, na afloop van dit traject. Voor 2026 zal de Bibliotheek een nieuwe aanvraag indienen, dat zal voortborduren op de ingezette ontwikkelingen in 2025.

De financiële gevolgen zijn

De kosten bedragen € 166.943,- per jaar. Hiervoor ontvangt Hoogeveen € 166.943,- per jaar in het gemeentefonds. Deze middelen zijn niet in de begroting opgenomen, omdat deze Decentralisatie-uitkering nadien beschikbaar is gesteld. Daarom wordt deze meegenomen in Gemrap I 2025.

Alternatieven

Wanneer het cultuurbudget 2025 en 2026 niet opgehoogd wordt met de gelden uit de Decentralisatie uitkering 2025 en 2026, zal de dienstverlening waar in de centrale

vestiging een start mee gemaakt is door middel van de eenmalige SPUK uitkering afgebouwd moeten worden en is het niet mogelijk bibliotheekpunten in de dorpen en wijken te realiseren. Dan bereiden we ons niet voor op de zorgplicht en realiseren we niet het doel van een toegankelijke bibliotheekvoorziening voor alle inwoners in de gemeente Hoogeveen, inclusief de dorpen en wijken.

Participatie

Voorafgaand aan dit collegevoorstel is door de Bibliotheek een conceptplan 2025 uitgewerkt (nog in ontwikkeling). Ten behoeve van dit plan heeft zij gesprekken gevoerd met mensen in de betreffende dorpen en wijken over behoeften en wensen. Deze vraaggerichte benadering zet ze voort in de uitvoeringsfase, door middel van co-creatie sessies met inwoners en na te streven mede-eigenaarschap binnen de gemeenschappen.

Communicatie

De raad wordt geïnformeerd per brief.

Bijlagen

Raadsbrief